

PRAKSISOVERSIGT · ERSTATNINGSNÆVNET

Praksisoversigt over 72-timers anmeldelsesfristen og dispensationspraksis (offererstatningsloven § 10)

Erstatningsnævnets dispensationspraksis efter offererstatningslovens § 10 – fra handicappende tilstand til pleje- og omsorgspersonale

Version 1 Opdateret 16. jul. 2026 34 afgørelser · 2015-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte nedlægger påstand om erstatning under en eventuel straffesag. Denne praksisoversigt behandler det rene processpor: den rigtige dispensationspraksis, som Erstatningsnævnet har udviklet under § 10, stk. 4 ("hvis forholdene taler for det"), de undtagelser lovgiver siden har skrevet direkte ind i loven for seksualforbrydelser og for pleje- og omsorgspersonale, og den ulovbestemte pligt til at medvirke til politiets opklaring, som nævnet indfortolker i bestemmelsen. Materialet viser et konsekvent mønster: Erstatningsnævnet dispenserer, når forsinkelsen kan forklares med ansøgerens dokumenterede tilstand eller med andres forhold, men afviser, når ansøgeren blot har haft en mulighed for at anmelde og ikke brugte den – eller modarbejder efterforskningen.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** 72-timers fristen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, løber fra gerningstidspunktet, og Erstatningsnævnet behandler selv en overskridelse på ca. 12 timer som en fristoverskridelse, der kræver dispensation.
- 02** Erstatningsnævnet kræver, at den handicappende tilstand, der påberåbes som dispensationsgrund, er dokumenteret – lægelige oplysninger om indlæggelse og operation eller en psykologfaglig beskrivelse af akut belastningsreaktion vejer tungt.
- 03** Erstatningsnævnet accepterer, at fristoverskridelsen ikke bebrejdes ansøgeren, når forsinkelsen skyldes politiets egne ressourceforhold, en konkret aftale med arbejdsgiveren om at denne anmelder, eller en undskyldelig vildfarelse om skadens alvor.
- 04** Erstatningsnævnet afviser dispensation, når ansøgeren i en længere mellemliggende periode havde en reel mulighed for at anmelde, og den sene anmeldelse har afskåret politiet fra at dokumentere skaderne.
- 05** Erstatningsnævnet dispenserer som fast praksis, når der foreligger en fældende dom, og sidestiller et tiltalefrafald hermed, fordi skyldsspørgsmålet dermed må anses for afklaret.

- 06** Efter den højesteretsdom af 4. september 2018, som Erstatningsnævnet selv henviser til i de genoptagne sager, er det afgørende for pleje- og omsorgspersonale ikke, om den ansatte undlod selv at anmelde, men om den ansatte AKTIVT har modsat sig anmeldelse eller nægtet at medvirke til sagens oplysning.
- 07** Offererstatningslovens § 10, stk. 3, gør fravigelsen bunden – ikke skønsmæssig – når generelle eller konkrete pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn taler imod anmeldelse i pleje- og omsorgssektoren.
- 08** Kravet om anmeldelse inden 72 timer gælder slet ikke i sager om voldtægt, incest og seksuelt misbrug af børn, jf. § 10, stk. 2 – her er der intet skøn at udøve.
- 09** Erstatningsnævnet indfortolker en ulovbestemt pligt til efter evne at medvirke til politiets opklaring i § 10 og begrundet den med statens regresadgang efter § 10... jf. § 17, der forudsætter, at skadevolderen kan findes.
- 10** Erstatningsnævnet afviser erstatning ved manglende medvirken, uanset at kravet ligger under småkravgrænsen på 3.500 kr. i § 9, stk. 2, fordi det da er åbenbart, at lovens øvrige betingelser ikke er opfyldt.
- 11** Erstatningsnævnet har den endelige administrative afgørelse, jf. § 16, men genoptager af egen drift sine sager, når en højesteretsdom underkender nævnets hidtidige praksis.
- 12** Erstatningsnævnet prøver § 1 før § 10 og lader spørgsmålet om dispensation stå ubesvaret, når allerede kravet om en straffelovsovertrædelse fører til afslag.

Fra »uden unødigt ophold« over 24 timer til 72 timer – § 10's fire spor

Hovedreglen står i [Offererstatningsloven § 10, stk. 1](#):

Stk. 1. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Bestemmelsen rummer i dag fire selvstændige spor, som det er afgørende at holde adskilt:

Stykke	Indhold	Retlig karakter
stk. 1	72-timers fristen + påstandskravet under straffesagen	Hovedregel
stk. 2	Sager om straffeloven § 210 , § 216 , §§ 222-224 , § 225 , § 226 og § 227, stk. 1 samt §§ 218-221 begået mod personer under 18 år	Absolut undtagelse – fristen gælder slet ikke
stk. 3	Pleje- og omsorgspersonale m.v., når generelle eller konkrete pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn taler imod anmeldelse	Bunden fravigelse (»fraviges«)

stk. 4	»Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det«	Skønsmæssig dispensation
--------	---	--------------------------

Ordlydsforskellen mellem stk. 3 (»fraviges«) og stk. 4 (»kan fraviges«) er ikke tilfældig: i pleje- og omsorgssagerne er nævnet bundet, når betingelserne er opfyldt, mens stk. 4 overlader nævnet et egentligt skøn.

Lovhistorikken forklarer, hvorfor nævnets ældre afgørelser ser anderledes ud. Bestemmelsen krævede oprindeligt anmeldelse »uden unødigt ophold«. Det var Erstatningsnævnets egen praksis, der gjorde dette til en 24-timers norm – som lovgiver konstaterede i forarbejderne til 2011-loven:

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er erstatning fra staten bl.a. betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet. Efter Erstatningsnævnets praksis anses en politianmeldelse, der er indgivet inden 24 timer, sædvanligvis for rettidig.

Derefter er § 10 ændret fire gange:

- **Lov nr. 3 af 8. juni 2001** (i kraft 1. januar 2002) nyaffattede dispensationsbestemmelsen, så den kunne anvendes, »hvis forholdene taler for det«. Forarbejderne beskriver netop chokreaktionen som kernetilfældet: den udvidede adgang »vil f.eks. kunne anvendes i tilfælde, hvor ofret på grund af den begåede forbrydelse har været i en tilstand, der kan minde om chok (uden at være bevidstløs)«, og nævner som eksempler »en ældre person, der bor alene, og som er blevet overfaldet på sin bopæl, eller en medtaget person, som efter en tur på skadestuen tager hjem for at hvile«.
- **Lov nr. 2 af 10. maj 2011** (i kraft 1. juli 2011) forlængede fristen fra 24 til 72 timer og skrev den ind i lovteksten. Formålet var ifølge de almindelige bemærkninger »at styrke indsatsen over for ofre for forbrydelser ... ved at forlænge den frist for at indgive politianmeldelse, som den forurettede som udgangspunkt skal overholde«. Loven gennemførte anbefalingerne fra Arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser (december 2010), hvor et flertal anbefalede forlængelsen – og indeholdt samtidig præciseringer, »således at bestemmelseernes ordlyd kommer til at svare til Erstatningsnævnets praksis«.
- **Lov nr. 1 af 1. marts 2018** (i kraft 1. april 2018) indsatte et nyt stykke, der helt ophævede 72-timersreglen for voldtægt, incest og seksuelt misbrug af børn m.v.
- **Lov nr. 1 af 13. december 2023** (i kraft 1. juli 2024) indsatte det nuværende stk. 3 om pleje- og omsorgspersonale. Forarbejderne siger udtrykkeligt, at bestemmelsen »har til formål at kodificere Erstatningsnævnets nuværende praksis for dispensation i sager, hvor pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn taler imod indgivelse af en politianmeldelse«.

Praktisk konsekvens for læsning af praksis: dispensationsbestemmelsen har flyttet nummer to gange. Indtil 1. april 2018 lå den i stk. 2, derefter i stk. 3, og siden 1. juli 2024 i stk. 4. Nævnets ældre afgørelser – f.eks. [14-520-04410](#) og [15-520-07586](#) – citerer derfor »§ 10, stk. 2«, selv om de angår nøjagtig det samme skøn, der i dag udøves efter stk. 4. Tilsvarende omtaler flere afgørelser fortsat en 24-timers frist, jf. [18-520-13554](#) og [15-520-06290](#), hvilket afspejler, at fristen først blev forlænget med virkning fra 1. juli 2011.

Loven er senest konsolideret 29. november 2025, og der er ingen vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer af § 10.

LOV

[Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 2, 3, 4](#)
[Straffeloven § 210](#)
[Straffeloven § 216](#)

PRAKSIS

Erstatningsnævnet · Dispensation fra 24-timers fristen for politianmeldelse efter konstatering af alvorlig øjenskade	28.07.2020
Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold mod støttepædagog efter tiltalefratagelse	24.07.2018
Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion	14.07.2018
Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers anmeldelsesfrist efter voldeligt overfald og kæbebrud	12.07.2018

§ 2 Erstatningsnævnets prøvelseskompetence og prøvelsesrækkefølge

Afgørelse om erstatning træffes efter [Offererstatningsloven § 11, stk. 1](#) af et nævn nedsat af justitsministeren, og efter [§ 16](#) gælder:

Nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet.

Der er altså **ingen administrativ rekurs** over en afgørelse om § 10 – misfornøjede ansøgere er henvist til at indbringe afgørelsen for domstolene. Til gengæld genoptager nævnet selv sine sager, hvilket har haft dramatisk betydning på netop dette område (se sektionen om pleje- og omsorgspersonale).

Prøvelsesintensiteten under § 10, stk. 4, er høj, men skønspregt. Bestemmelsens kriterium – »hvis forholdene taler for det« – er en åben standard, og nævnets afgørelser er gennemgående bygget op som »efter en samlet vurdering«-skøn, hvor flere momenter vejes. Nævnet foretager sin egen bedømmelse af, om der foreligger dispensationsgrundlag, og lader sig ikke binde af, hvordan politiet eller arbejdsgiveren har set på sagen. I [14-520-05277](#) lod nævnet f.eks. arbejdsgiverens **modstridende** forklaringer komme ansøgeren til gode: arbejdsgiveren havde over for nævnet oplyst, at den manglende anmeldelse alene skyldtes ansøgerens eget ønske, men et brev til ansøgerens repræsentant viste, at årsagen var mere sammensat. Da der ikke var entydigt grundlag for at fastslå, at forsinkelsen skyldtes ansøgerens forhold, dispenserede nævnet.

Prøvelsesrækkefølgen er fast: § 1 før § 10. Er allerede grundbetingelsen om en straffelovsovertrædelse ikke opfyldt, tager nævnet slet ikke stilling til dispensationsspørgsmålet. Det ses klart i [15-520-06684](#), hvor en institutionsansat kom til skade under et affektudbrud hos en 11-årig med autisme og ADHD. Nævnet fandt det tvivlsomt, om skadevolderen var klar over konsekvenserne af sin handling, og afslog efter [Offererstatningsloven § 1](#) – hvorefter der udtrykkeligt **ikke** blev taget stilling til dispensation efter § 10. Samme dobbeltbegrundelse ses i [14-520-05719](#), hvor nævnet både afviste efter § 10 (anmeldelse først halvanden måned efter) og efter § 1 (fastholdelse af tøj og arme fra en beboer med Downs syndrom uden verbalt sprog var ikke tilstrækkeligt kvalificeret og retsstridig).

Småkravsreglen kan ikke omgå § 10. Efter [Offererstatningsloven § 9, stk. 2](#) ydes erstatning for krav indtil 3.500 kr., hvis forholdet er omfattet af § 1 og kravet er fremsat rettidigt, »medmindre det er åbenbart, at lovens øvrige betingelser ikke er opfyldt«. I [19-520-03803](#) var kravet under 3.500 kr., men ansøgeren havde trukket sin anmeldelse tilbage, hvorefter politiet indstillede efterforskningen. Nævnet fandt, at det da var åbenbart, at lovens øvrige betingelser ikke var opfyldt, og gav afslag med henvisning til medvirkenspligten i § 10.

Kompetencefordelingen internt følger [bekendtgørelse om forretningsorden for Erstatningsnævnet § 5](#). Afgørelse træffes efter stemmeflertal, men et medlem af formandskabet kan alene afgøre »utvivlsomme og hyppigt forekommende sager«, bl.a. hvor »det er åbenbart, at ansøgningen ikke kan imødekommes« – og kan bemyndige sekretariatet hertil. Klare fristoverskridelser uden dispensationsgrundlag afgøres altså ikke nødvendigvis af det samlede nævn. Ethvert medlem kan dog til enhver tid kræve en sag afgjort ved nævnsmøde.

LOV

[Offererstatningsloven § 1](#)
[Offererstatningsloven § 9, stk. 2](#)
[Offererstatningsloven § 10, stk. 4](#)
[Offererstatningsloven § 11, stk. 1](#)
[Offererstatningsloven § 16](#)

PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter tilbagetrækning af voldsanmeldelse	12.11.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse efter voldsepisode på døgninstitution	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til pædagogisk personale efter hændelse med 11-årig beboer	24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning til ansat på institution grundet overskredet anmeldelsesfrist og manglende bevis for strafbart forhold	24.07.2018

§ 3 Hvad Erstatningsnævnet lægger vægt på ved dispensation efter § 10, stk. 4

På tværs af afgørelserne træder tre spørgsmål frem som de reelt afgørende. Erstatningsnævnet lægger vægt på:

- 1. Var ansøgeren i stand til at anmelde inden for fristen?** Var handleevnen nedsat af fysiske eller psykiske grunde – indlæggelse, operation, chok, akut belastningsreaktion – vejer det tungt til fordel for dispensation.
- 2. Kan forsinkelsen bebrejdes ansøgeren?** Skyldes forsinkelsen politiet, arbejdsgiveren eller en undskyldelig vildfarelse, går den ikke ud over ansøgeren.
- 3. Hvor lang er overskridelsen, og hvad har den kostet efterforskningen?** En overskridelse på timer behandles helt anderledes end en på år – navnlig fordi det bevismæssigt afgørende for nævnet er, om politiet stadig kunne oplyse sagen.

At fristen regnes **fra gerningstidspunktet** – og at nævnet regner præcist – fremgår tydeligt af [16-520-09230](#). Hændelsen fandt sted mellem den 19. juni 2015 kl. 23.55 og den 20. juni kl. 02.00, og anmeldelsen skete den 23. juni kl. 14.26. Nævnet opgjorde dette som en overskridelse på **ca. 12 timer** og betegnede den som beskeden. Selv en overskridelse på under et døgn udløser altså et dispensationsspørgsmål – men overskridelsens beskeden længde indgår derefter som et selvstændigt moment til fordel for ansøgeren.

De tilbagevendende dispensationsgrunde kan skematiseres:

Dispensationsgrund	Ledende afgørelse	Udfald
Indlæggelse, operation og lægeundersøgelser i fristperioden	16-520-09230	Dispensation (ca. 12 timer over)
Forsøgt rettidig anmeldelse + politiets ressourceforhold + smerter efter operation	15-520-07586	Dispensation (4. dagen)
Akut belastningsreaktion/PTSD efter voldtægt, dokumenteret af psykolog	14-520-04410	Dispensation (15 dage)
Undskyldelig vildfarelse om skadens alvor indtil lægelig konstatering	18-520-13554	Dispensation (18 dage)

Konkret aftale om, at arbejdsgiveren anmelder – arbejdsgiveren forsømmer det	15-520-08282	Dispensation (20 dage)
Fældende dom eller tiltalefrafald i straffesagen	15-520-06290	Dispensation (ca. 1 år)
Pædagogiske/behandlingsmæssige hensyn til skadevolderen	15-520-07852	Dispensation
Berettiget forventning til nævnets hidtidige, lempeligere praksis	15-520-08685	Dispensation
Frygt for skadevolder uden dokumenteret handicappende tilstand	20-520-07127	Afslag (næsten 3 år)
Retsvildfarelse om, at anmeldelse var unødvendig	13-520-02935	Afslag

Bemærk mønstret: **overskridelsens længde er ikke i sig selv afgørende**. 20 dage gav dispensation i [15-520-08282](#), mens halvanden måned gav afslag i [14-520-05719](#). Det afgørende er **forklaringen** på forsinkelsen – ikke dens varighed.

LOV	Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 4	
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter vold i nære relationer grundet overskridelse af anmeldelsesfrist	17.08.2022
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 24-timers fristen for politianmeldelse efter konstatering af alvorlig øjenskade	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold mod støttepædagog efter tiltalefrafald	24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning til ansat på institution grundet overskredet anmeldelsesfrist og manglende bevis for strafbart forhold	24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion	14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold på botilbud grundet behandlingsmæssige hensyn	14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldsepisoder på plejehjem grundet tidligere praksis	14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers reglen for politianmeldelse grundet hospitalsindlæggelse og operation	13.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers anmeldelsesfrist efter voldeligt overfald og kæbebrud	12.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers frist for politianmeldelse efter trusler mod socialpædagog	12.07.2018
	Erstatningsnævnet · Pædagogmedhjælper nægtet offererstatning efter spark fra kursist grundet manglende politianmeldelse og manglende retsstridighed	19.11.2015

§ 4 Handicappende tilstand: indlæggelse, operation og akut belastningsreaktion

Den mest robuste dispensationsgrund er, at ansøgeren i fristperioden var **faktisk ude af stand** til at anmelde. Nævnets praksis her følger direkte den linje, lovgiver anviste i 2001-forarbejderne om chokreaktionen.

Fysisk tilstand. I [16-520-09230](#) blev ansøgeren slået ned under et forsøg på at gå imellem i et slagsmål og fik en brækket kæbe. Forløbet var lægevagt (dag 1), indlæggelse om aftenen (dag 2), operation (dag 3) og anmeldelse

(dag 4). Nævnet lagde vægt på, at ansøgeren »i de kritiske første 72 timer efter tilskadecomsten [havde] været optaget af lægeundersøgelser og hospitalsindlæggelse samt gennemgået en operation«, og at overskridelsen kun var ca. 12 timer.

Fysisk tilstand kombineret med myndighedsforhold. [15-520-07586](#) viser, hvor langt nævnet strækker sig, når ansøgeren reelt har forsøgt. Ansøgeren ringede til politiet inden indlæggelsen, men politiet krævede personligt fremmøde – hvilket var umuligt på vej til akut operation. To dage efter overfaldet mødte ansøgeren op på politistationen, men blev **afvist af politiet** og bedt om at komme igen dagen efter på grund af ressourcemangel i afdelingen. Anmeldelsen skete derfor først på fjerdedagen. Nævnet dispenserede og lagde vægt på tre ting: det dokumenterede forsøg på rettidig anmeldelse, at forsinkelsen i høj grad skyldtes politiets egne ressourcemæssige udfordringer (dokumenteret ved en intern politinotits), og de fysiske gener efter det opererede kæbebrud, herunder smerter og udtalte talebesvær.

Psykisk tilstand. [14-520-04410](#) er ledende for chok- og belastningsreaktionerne. En 18-årig kvinde blev voldtaget på vej hjem fra sit fritidsjob som babysitter; anmeldelsen kom 15 dage senere – dagen efter, at hun for første gang havde kunnet fortælle sin mor om det. Nævnet genoptog sagen og dispenserede på grundlag af en erklæring fra en ledende psykolog ved et center for voldtægts ofre, der dokumenterede:

- **akut belastningsreaktion** med desorientering, tilbagetrukkethed og håbløshed umiddelbart efter hændelsen,
- **undgåelsesadfærd**, der forklarede, hvorfor hun ikke kunne anmelde tidligere, og
- symptomer svarende til **posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD)**.

Nævnet lagde til grund, at ansøgerens handleevne var væsentligt nedsat i de første uger, og at hun på grund af sin psykiske tilstand ikke havde været i stand til at anmelde rettidigt. Morens bekræftelse over for politiet af, at datteren havde været ekstremt påvirket i perioden, indgik som understøttende bevis.

Afgørelsen har i dag primært historisk og analytisk værdi for voldtægtssager – efter [§ 10, stk. 2](#) gælder fristen slet ikke længere for [straffeloven § 216](#) – men den er fortsat ledende for **alle andre** forbrydelsestyper, hvor offeret påberåber sig en psykisk reaktion som dispensationsgrund.

LOV	Offererstatningsloven § 10, stk. 2, 4	Straffeloven § 216
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion	14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers reglen for politianmeldelse grundet hospitalsindlæggelse og operation	13.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers anmeldelsesfrist efter voldeligt overfald og kæbebrud	12.07.2018

Vildfarelse om skadens alvor og forsinkelser hos arbejdsgiver eller politi

§ 5

En anden gruppe dispensationer hviler ikke på, at ansøgeren var ude af stand til at anmelde, men på at ansøgeren ikke havde nogen anledning til det – eller med rette regnede med, at en anden gjorde det.

Vildfarelse om skadens alvor. [18-520-13554](#) er den klare illustration. Ansøgeren fik på et diskotek et knyttnæveslag tæt ved øjet og vurderede selv, at der blot var tale om et blåt øje. 18 dage senere konstaterede en øjenlæge, at synet på øjet var nedsat med **60 %**. Ansøgeren anmeldte samme dag. Nævnet dispenserede og

lagde vægt på, at ansøgeren havde en rimelig grund til ikke at anmelde med det samme, da vedkommende i god tro antog, at der kun var tale om et banalt blå øje – og at der blev reageret **prompte**, da skadens virkelige omfang blev kendt. Politiets rapporter bekræftede, at den sene anmeldelse udelukkende skyldtes den oprindelige vildfarelse.

Det centrale i denne dispensationsgrund er kombinationen: vildfarelsen skal være undskyldelig, **og** ansøgeren skal have handlet straks, da den ophørte. Havde ansøgeren ventet yderligere efter øjenlægebesøget, havde udfaldet efter alt at dømme været et andet.

Arbejdsgiverens forsømmelse. [15-520-08282](#) angik en socialpædagog på et psykiatrisk hospital, der blev truet af en patients pårørende. Hun orienterede samme dag både arbejdsgiver og politi og tilkendegav over for politiet, at hun i samråd med arbejdsgiveren ville bruge weekenden på at overveje en formel anmeldelse. Mandagen efter – altså efter fristens udløb – aftalte hun med arbejdsgiveren, at **arbejdsgiveren** skulle forestå anmeldelsen. Den kom først 20 dage senere, og arbejdsgiveren bekræftede, at forsinkelsen udelukkende skyldtes interne forhold på arbejdspladsen. Nævnet dispenserede og lagde vægt på to momenter:

- **berettiget forventning:** ansøgeren havde på baggrund af den konkrete aftale klare holdepunkter for at antage, at arbejdsgiveren ville anmelde rettidigt, og
- **realitet:** arbejdsgiveren havde reelt haft mulighed for at anmelde inden for 72-timers fristen, og forsinkelsen kunne derfor ikke bebrejdes ansøgeren.

Mærk grænsen: det er den **konkrete aftale**, der bærer resultatet. I [14-520-05719](#) præciserede nævnet omvendt, at det er »ansøgerens eget ansvar at sikre en rettidig anmeldelse, uanset arbejdsgiverens rolle«. En løs formodning om, at arbejdsgiveren nok tager sig af det, er altså ikke nok – der skal foreligge et konkret holdepunkt.

LOV [Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 4](#)

PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 24-timers fristen for politianmeldelse efter konstatering af alvorlig øjenskade	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning til ansat på institution grundet overskredet anmeldelsesfrist og manglende bevis for strafbart forhold	24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers frist for politianmeldelse efter trusler mod socialpædagog	12.07.2018

§ 6 Fældende dom og tiltalefrafald som selvstændig dispensationsgrund

En dispensationsgrund, der falder helt uden for ansøgerens tilstand og forhold, er straffesagens **udfald**. Erstatningsnævnet oplyste i [15-520-06290](#), at nævnet har en **fast praksis for at dispensere fra anmeldelseskravet, hvis der foreligger en fældende dom i straffesagen** – uanset hvornår anmeldelsen kom.

Logikken er indlysende: anmeldelseskravet tjener bevis- og opklaringshensyn, og når der foreligger en dom, er de hensyn allerede opfyldt. Den principielle interesse i afgørelsen ligger i, hvor langt nævnet strækker denne praksis.

Sagen angik en støttepædagog på en institution for personer med fysiske handicaps, der uden forudgående provokation blev slået flere gange i ansigtet og på kroppen af en beboer. Ansøgeren havde i et belastningsskema umiddelbart efter hændelsen svaret **nej** til, om forholdet skulle politianmeldes, og arbejdsgiveren undlod derfor

at anmelde. Først ca. et år senere – i forbindelse med politiets efterforskning af en anden voldsepisode mod samme pædagog – opdagede ansøgeren, at den første episode aldrig var anmeldt, og anmeldte selv.

Nævnet fandt udtrykkeligt, at der **ikke** var grundlag for at antage, at den manglende anmeldelse skyldtes specifikke pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn til skadevolderen. Alligevel blev der dispenseret, fordi:

- der ikke blev afsagt dom udelukkende af **straffeprocessuelle** grunde – politiet meddelte tiltalefrafald, fordi skadevolderen i mellemtiden var dømt i en anden sag, og yderligere straf ikke ville medføre en strengere sanktion,
- et **tiltalefrafald** indebærer, at den pågældende betragtes som skyldig i forholdet og får det noteret på straffeattesten, hvorved skyldsspørgsmålet er endeligt afklaret, og
- nævnet lagde til grund, at skadevolder med sikkerhed ville være blevet dømt, hvis sagen var ført til doms.

Denne dispensationsgrund er praktisk vigtig, fordi den er **objektiv**: den kræver hverken dokumentation for ansøgerens tilstand eller en redegørelse fra arbejdsgiveren. Foreligger der en fældende dom – eller et tiltalefrafald båret af rene straffeprocessuelle hensyn – er fristoverskridelsen efter nævnets praksis uden betydning.

LOV

Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 4

PRAKSIS

Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold mod støttepædagog efter tiltalefrafald

24.07.2018

§ 7 Pleje- og omsorgspersonale: den store praksisændring og kodificeringen i § 10, stk. 3

Ingen del af § 10-praksis har flyttet sig så meget som sagerne om vold mod ansatte på bosteder, døgninstitutioner, plejehjem og psykiatriske afdelinger. Forløbet er en lærebogsillustration af samspillet nævn → domstol → lovgiver.

Fase 1 – den gamle, lempelige praksis. Nævnet dispenserede, når pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn talte imod anmeldelse. Rødderne er gamle: i [14-520-06097](#) – en ansat på en særligt sikret, lukket retspsykiatrisk afdeling, der fik taget halsgreb – henviste nævnet udtrykkeligt til en **folketingsbetænkning fra 1985**, hvorefter pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn i plejesektoren kan tale imod en politianmeldelse. Nævnet bemærkede samtidig, at ansøgerens egen *registrering* hos politiet seks måneder senere ikke i sig selv kunne anses for en gyldig politianmeldelse i lovens forstand – dispensationen hvilede alene på de pædagogiske hensyn.

Eksemplerne på anerkendte hensyn er konkrete:

- [15-520-07852](#): beboer kastede en rulleskøjte og et strygebræt efter en ansat. Arbejdsgiveren redegjorde for, at beboeren var meget følsom over for stress, at afvigelser fra dagligdagen kunne udløse yderligere udadreagerende adfærd, og at en anmeldelse ville øge det psykiske pres u hensigtsmæssigt. Dispensation.
- [14-520-04800](#): en SOSU-hjælper fik et knyttnæveslag i ansigtet under et bleskift af en dement og psykotisk beboer; skader på kæbe og tænder. Anmeldelse først efter mere end en måned. Arbejdsgiveren havde konkret vurderet, at en politiafhøring ville være vanskelig at gennemføre og kunne forværre beboerens psykiske helbred væsentligt. Dispensation.
-

[14-520-05668](#): pædagog slået af en 13-årig med autisme og svær mental retardering. Dispensation på grundlag af konkrete, individuelle hensyn til skadevolderen – men godtgørelsen blev skønsmæssigt begrænset til 7 dage, fordi den lange sygemelding primært skyldtes et forudgående stressende arbejdsmiljø, som Arbejdsskadestyrelsen havde anerkendt som erhvervssygdom.

Fase 2 – den restriktive stramning. Nævnet strammede derefter praksis og krævede, at der blev påvist **konkrete, individuelle** pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn til netop den pågældende skadevolder og den konkrete episode. Institutionens generelle principper var ikke længere nok. Det ramte hårdt:

- [13-520-00092](#): en praktikant, der var sat til at passe tre drenge på 10-13 år alene, blev slået, sparket, spyttet på og befølt på brysterne af en 10-årig, mens hun forsøgte at fravriste ham en køkkenkniv. Oprindeligt **afslag**, fordi institutionen ikke havde påvist individuelle hensyn til netop denne skadevolder.
- [15-520-07284](#): ansat på bosted slået af beboer med svær skizofreni og frontallapsskade i hypermani. Oprindeligt **afslag** – diagnoserne var ikke konkrete nok.
- [15-520-07656](#): pædagog ramt i nakken af en kastet ghettoblaster fra en svært udviklingshæmmet beboer, der ikke forstod politiets funktion eller eksistens. Oprindeligt **afslag**.
- [13-520-02935](#): pædagogmedhjælper sparket i brystet, så han væltede hen over et bord. Afslag – hverken pædagogiske hensyn eller retsstridig handling.

At stramningen skabte et retssikkerhedsproblem, erkendte nævnet selv i [15-520-08685](#), hvor en SOSU-assistent tre gange i januar 2015 blev slået og skubbet af en svært dement beboer. Arbejdsgiveren havde udtrykkeligt indrettet sig efter nævnets **daværende** praksis. Da episoderne lå forud for offentliggørelsen af praksisændringen, dispenserede nævnet under henvisning til arbejdsgiverens berettigede forventning – en ren overgangsbetragtning.

Fase 3 – Højesterets underkendelse og genoptagelserne. Den restriktive praksis blev underkendt ved en principiel højesteretsdom, som Erstatningsnævnet selv daterer til **4. september 2018**, jf. [14-520-05277](#), hvor nævnet henviser til »den praksis, der er fastlagt efter Højesterets dom af 4. september 2018«. Nævnet genoptog derefter en række sager af egen drift og vendte afslagene til anerkendelser – bl.a. [13-520-00092](#), [15-520-07284](#), [15-520-07656](#), [16-520-09420](#) og [18-520-00393](#).

Det nye afgørende kriterium formulerede nævnet skarpest i [16-520-09420](#), hvor en botilbudsansat var blevet fastholdt, kradset og spyttet på: det er ikke længere afgørende, om den ansatte **undlod** at anmelde, men om den ansatte **aktivt havde modsat sig** en anmeldelse eller nægtet at medvirke til sagens oplysning. Nævnet vurderede specifikt, at den omstændighed, at ansøgeren eventuelt ikke selv ønskede at indgive anmeldelse, **ikke** kunne sidestilles med en bevidst modvilje mod at oplyse sagen over for myndighederne. Samme formulering går igen i [15-520-07284](#), hvor nævnet tilføjede det bevismæssigt afgørende: ansøgeren var **ikke blevet opfordret** til at anmelde forholdet og havde derefter nægtet dette. Uden en konkret opfordring, som ansøgeren afslog, er der intet at bebrejde.

[18-520-00393](#) viser den nye linje i fuld bredde: en pædagogmedhjælper på et autismebotilbud pådrog sig en rygskade, da hun gik imellem to beboere. Nævnet dispenserede fra § 10 med henvisning til praksisændringen fra 2018, da der ikke var bevis for aktiv modstand mod anmeldelse – og anerkendte derefter sagen efter [Offererstatningsloven § 1, stk. 1, 2. pkt.](#) om afværgelse af en strafbar handling, selv om beboeren ikke havde forsæt til vold mod hende selv.

Fase 4 – kodificeringen. Med [§ 10, stk. 3](#), indsat ved **lov nr. 1 af 13. december 2023** med virkning fra 1. juli 2024, skrev lovgiver nævnets praksis ind i loven. Forarbejderne opregner udtrykkeligt de hensyn, nævnet havde udviklet:

Som eksempel på generelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn på den pågældende institution m.v. kan bl.a. nævnes det tilfælde, at skadelidte eller dennes arbejdsgiver ikke vil anmelde forholdet, fordi skadevolderen er anbragt på stedet på grund af sine adfærdsproblemer. Af andre eksempler kan bl.a. nævnes, at den manglende politianmeldelse er begrundet i institutionens generelle pædagogiske eller behandlingsmæssige principper, eller at skadelidte eller dennes arbejdsgiver ikke mener, at skadevolderen kan straffes, f.eks. fordi skadevolderen er under 15 år eller er utilregnelig på grund af sindssygdom eller lignende.

Om de **konkrete** hensyn hedder det, at det er tilfældet, »når der foreligger pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn til skadevolderen, for eksempel fordi det vurderes, at skadevolderen vil opfatte en politianmeldelse som et svigt fra de voksne eller institutionen, som ellers bidrager til at skabe tryghed«, eller »at politianmeldelsen risikerer at ødelægge skadevolders gode udvikling«. Personkredsen omfatter »i særdeleshed ... plejepersonale, pædagoger, socialpædagoger, lærere eller medlemmer af en anden personalegruppe med særlig støtte- og omsorgsfunktion m.v.« – men også andre funktioner på institutionen kan være omfattet.

Den væsentligste retlige nyskabelse er ordvalget: efter **stk. 3 fraviges** **stk. 1** – nævnet har ikke længere et skøn, når betingelserne er opfyldt. Den gamle stramning, der krævede individuelle hensyn, er dermed udelukket både af Højesteret og af lovgiver.

LOV	Offererstatningsloven § 1, stk. 1	Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 3, 4	
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Erstatning til pædagogmedhjælper for rygskade opstået under afværgelse af overfald på botilbud		12.11.2020
	Erstatningsnævnet · Genoptagelse af erstatningssag for voldsoffer på døgninstitution efter ændret praksis		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Kravet om politianmeldelse ved voldsepisoder på bosteder og betydningen af pædagogiske hensyn		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Erstatning til pædagog efter voldsepisode på botilbud trods manglende politianmeldelse		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse efter voldsepisode på døgninstitution		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Erstatningsnævnets ændrede praksis sikrer godtgørelse til pædagogisk ansat trods manglende anmeldelse		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldeligt overfald på retspsykiatrisk afdeling		24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra politianmeldelse og vurdering af årsagssammenhæng ved pædagogs tilskadekomst		24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold på botilbud grundet behandlingsmæssige hensyn		14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldsepisoder på plejehjem grundet tidligere praksis		14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Erstatning til SOSU-hjælper efter voldsepisode trods manglende rettidig politianmeldelse		13.07.2018
	Erstatningsnævnet · Pædagogmedhjælper nægtet offererstatning efter spark fra kursist grundet manglende politianmeldelse og manglende retsstridighed		19.11.2015

Når Erstatningsnævnet afviser dispensation: frygt, passivitet og retsvildfarelse

§ 8

Afslagene tegner spejlbilledet af dispensationsgrundene og er lige så instruktive.

Frygt for skadevolderen er ikke i sig selv nok. [20-520-07127](#) er den centrale afgørelse. Ansøgeren blev den 14. februar 2015 overfaldet af sin daværende ægtefælle; politiet blev tilkaldt til bopælen, men hun indgav ikke anmeldelse. Først den 2. februar 2018 – næsten tre år senere – anmeldte hun forholdet, med den begrundelse at hun havde været bange for, at skadevolderen ville gøre skade på hende eller deres fælles børn. Skadevolderen **erkendte** under efterforskningen at have mistet besindelsen og taget kvælertag på hende; politiet sluttede sagen med tiltalefrafald.

Alligevel afslog nævnet. To momenter bar afgørelsen:

- **Bevismæssige hindringer:** den sene anmeldelse havde afskåret politiet fra en effektiv efterforskning – det var ikke længere muligt at foretage lægelige undersøgelser eller dokumentere fysiske skader fra 2015.
- **Mulighed for tidligere anmeldelse:** ansøgeren flyttede fra skadevolderen i marts 2017 og blev separeret, men anmeldte først i februar 2018. I den mellemliggende periode havde hun haft mulighed for at anmelde tidligere.

Sammenhold dette med [14-520-04410](#): forskellen er ikke, at den ene ansøger var bange og den anden ikke, men at der i voldtægtssagen forelå **psykologfaglig dokumentation** for en handicappende tilstand, der forklarede hele forsinkelsesperioden. Frygt uden dokumenteret handicappende tilstand – og navnlig frygt, der ophørte længe før anmeldelsen – bærer ikke en dispensation. Bemærk også, at skadevolderens erkendelse ikke reddede sagen: det er efterforskningsmulighedernes forspildelse, ikke skyldsspørgsmålet, der er det bærende hensyn ved lange overskridelser.

Retsvildfarelse om anmeldelseskravet er ikke undskyldelig. I [13-520-02935](#) havde ansøgeren og arbejdsgiveren drøftet anmeldelse og var **enige om**, at manglende anmeldelse ikke ville få betydning for et senere erstatningskrav. Nævnet afviste: den fejlagtige tro på, at anmeldelse var unødvendig for erstatningskravet, var ikke tilstrækkelig grund til at fravige lovens krav. Nævnet bemærkede samtidig, at den manglende anmeldelse betød, at skadevolderen aldrig var blevet konfronteret med, at hans handlinger blev betragtet som en mulig straffelovsovertrædelse.

Passivitet uden forklaring. [14-520-05719](#) fastslår kernen: forholdet blev først anmeldt halvanden måned efter hændelsen, der forelå ikke specifikke pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn, og »det er ansøgerens eget ansvar at sikre en rettidig anmeldelse, uanset arbejdsgiverens rolle«. Afgørelsen er truffet før praksisændringen i 2018 og skal læses med det forbehold for så vidt angår pleje- og omsorgssagerne – men den principielle placering af ansvaret hos ansøgeren står ved magt uden for stk. 3's anvendelsesområde.

LOV

Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 4

PRAKSIS

Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter vold i nære relationer grundet overskridelse af anmeldelsesfrist 17.08.2022

Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning til ansat på institution grundet overskredet anmeldelsesfrist og manglende bevis for strafbart forhold 24.07.2018

Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion 14.07.2018

Erstatningsnævnet · Pædagogmedhjælper nægtet offererstatning efter spark fra kursist grundet manglende politianmeldelse og manglende retsstridighed

19.11.2015

Medvirkenspligten – den ulovbestemte betingelse

§ 9 Erstatningsnævnet indfortolker i § 10

§ 10's ordlyd nævner kun anmeldelse og påstand under straffesagen. Erstatningsnævnet indfortolker desuden en **pligt til efter evne at medvirke til politiets opklaring** – en betingelse, der i praksis afgør lige så mange sager som selve fristen.

Retsgrundlaget forklarede nævnet i [14-520-04906](#), hvor en kioskansat blev slået i ansigtet af to kunder og senere meddelte politiet, at han ikke ønskede at føre sagen videre:

- **Medvirkningspligt:** det er en forudsætning for statslig erstatning, at skadelidte i nødvendigt omfang og efter evne medvirker til politiets opklaring af forbrydelsen.
- **Hensynet til regres:** pligten eksisterer, fordi staten efter [Offererstatningsloven § 17](#) indtræder i skadelidtes krav mod skadevolderen – og det er kun muligt, hvis politiet kan finde og retsforfølge den pågældende.

Den historiske forankring gav nævnet i **Erstatningsnævnets afgørelse af 30. april 2015** ([sagen om manglende medvirken til politiets efterforskning](#)), hvor ansøgeren havde anmeldt vold, men nægtede at forklare nærmere om hændelsen eller de involverede. Nævnet henviste her til forarbejderne i **betænkning nr. 751/1975**, hvorefter **frygt for repressalier ikke udgør en gyldig undskyldningsgrund** – hverken for ikke at anmelde eller for ikke at medvirke til sagens opklaring. Det er samme grundtanke, der bærer afslaget i [20-520-07127](#).

Afslagene fordeler sig på fire typer af manglende medvirken:

Type	Afgørelse	Faktum
Nægter at forklare	afgørelse af 30. april 2015	Ville ikke forklare om hændelsen eller de involverede; vejledt om konsekvensen
Trækker sig fra sagen	14-520-04906 · 19-520-03803	Meddelte at ville standse sagen / trak anmeldelsen tilbage
Udebliver fra efterforskningsskridt	14-520-03749	Hjemløs, overfaldet af 10-14 personer; kunne genkende 3-4, men mødte aldrig til fotoforevisning trods gentagne opfordringer og advarsel
Tilbageholder eller forvansker oplysninger	16-520-09927 · 18-520-02036 · 21-520-10252	Nægtede at udtale sig om egne knivlæsioner; divergerende forklaringer om øjenvidner; ukonkrete oplysninger om gerningssted og aftalepart

To forhold fortjener særlig opmærksomhed:

Egen sigtelse fritager ikke. I [16-520-09927](#) havde ansøgeren – der pådrog sig knivstik og forsvarsskader under et masseslagsmål – selv været sigtet i sagen. Nævnet fandt, at denne status ikke i sig selv fritog ham for pligten til at medvirke til opklaringen af **den del af sagen, der vedrørte hans egne skader**.

Nævnet vurderer troværdigheden af den manglende medvirken. I [21-520-10252](#) – skud i benet i Herlev – kunne ansøgeren ikke oplyse, om gerningsstedet var bebygget eller et grønt område, og nægtede at navngive den person, han skulle mødes med. Nævnet anså det for **usandsynligt**, at han var kørt til et sted, han overhovedet

ikke kunne beskrive, og betragtede modviljen mod at identificere aftaleparten som en bevidst tilbageholdelse af afgørende oplysninger:

Nævnet vurderede herefter, at ansøgers manglende vilje til at give politiet afgørende oplysninger betød, at der skulle gives afslag på ansøgningen.

Nævnets egen adgang til at kræve medvirken hviler på [Offererstatningsloven § 14](#), hvorefter nævnet kan opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning – herunder ved personligt fremmøde og lægeundersøgelse – og efter [stk. 4](#) kan afgøre sagen på det i øvrigt foreliggende grundlag, hvis en opfordring ikke efterkommes inden en fastsat frist.

LOV	Offererstatningsloven § 9, stk. 2	Offererstatningsloven § 10, stk. 1
	Offererstatningsloven § 14, stk. 1, 4	Offererstatningsloven § 17, stk. 1
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning efter skudoverfald som følge af manglende medvirken til efterforskning	10.10.2023
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter vold i nære relationer grundet overskridelse af anmeldelsesfrist	17.08.2022
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning grundet manglende medvirken til politiets efterforskning	29.09.2021
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter tilbagetrækning af voldsanmeldelse	12.11.2020
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning grundet manglende vilje til at udtale sig til politiet om egne knivlæsioner	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning efter voldeligt overfald som følge af manglende medvirken til politiets efterforskning	06.01.2016
	Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til voldsoffer grundet manglende medvirken til politiets efterforskning	19.11.2015
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning som følge af manglende medvirken til politiets efterforskning	30.04.2015

§ 10 Dokumentations- og beviskrav ved dispensationsansøgningen

Bevisbyrden for, at »forholdene taler for« dispensation, ligger reelt hos ansøgeren – og materialet viser tydeligt, hvilke beviser Erstatningsnævnet accepterer, og hvilke der ikke rækker.

Beviser nævnet lægger vægt på:

- **Psykologfaglig erklæring fra et voldtægtscenter.** I [14-520-04410](#) var det udslagsgivende en erklæring fra en **ledende psykolog** ved et center for voldtægtsofre, der ikke blot konstaterede en diagnose, men beskrev **undgåelsesadfærden** som forklaring på, hvorfor anmeldelse ikke kunne ske. Erklæringen forbandt altså tilstanden kausalt med fristoverskridelsen – det er den forbindelse, nævnet efterspørger.
- **Lægelige oplysninger om indlæggelse og operation.** Objektive, tidsstemplede oplysninger, jf. [16-520-09230](#) og [15-520-07586](#).
- **Politiets egne akter og notitser.** I [15-520-07586](#) var det en **intern politinotits**, der dokumenterede politiets ressourcemangel. I [18-520-13554](#) fremgik det af politiets rapporter, at den sene anmeldelse skyldtes vildfarelsen om skadens alvor. Politiets akter er derfor ofte ansøgerens bedste bevis – de kommer automatisk til nævnet, jf. nedenfor.
-

Arbejdsgiverens redegørelse. Nævnet indhenter systematisk en redegørelse fra arbejdsgiveren om årsagen til den manglende anmeldelse, jf. [15-520-08685](#) og [15-520-07852](#).

- **Vidneforklaringer om ansøgerens tilstand.** Morens bekræftelse over for politiet af, at datteren var ekstremt påvirket i perioden mellem overgreb og anmeldelse, indgik som understøttende bevis i [14-520-04410](#).

Bevistvivl kommer ansøgeren til gode. Det er et markant træk ved den nyere praksis. I [14-520-05277](#) var arbejdsgiverens oplysninger til henholdsvis nævnet og ansøgerens repræsentant indbyrdes modstridende. Nævnet dispenserede netop, fordi der **ikke var entydigt grundlag** for at fastslå, at den manglende anmeldelse alene skyldtes ansøgerens personlige forhold eller modvilje. Efter praksisændringen i 2018 er dette sat i system: det er den, der vil bebrejde ansøgeren, som skal kunne påvise **aktiv modstand** – ikke ansøgeren, der skal bevise sin uskyld, jf. [16-520-09420](#) og [15-520-07284](#).

Hvad der ikke rækker:

- En **udokumenteret påstand om frygt**, jf. [20-520-07127](#).
- En **efterfølgende registrering** hos politiet uden ønske om efterforskning – nævnet fastslog i [14-520-06097](#), at en sådan henvendelse ikke i sig selv kan anses for en gyldig politianmeldelse i lovens forstand.
- En **fælles fejllopfattelse** hos ansøger og arbejdsgiver om retsstillingen, jf. [13-520-02935](#).

LOV	Offererstatningsloven § 10, stk. 4	Offererstatningsloven § 14, stk. 1	
PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning efter vold i nære relationer grundet overskridelse af anmeldelsesfrist		17.08.2022
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 24-timers fristen for politianmeldelse efter konstatering af alvorlig øjenskade		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse efter voldsepisode på døgninstitution		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Erstatningsnævnets ændrede praksis sikrer godtgørelse til pædagogisk ansat trods manglende anmeldelse		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Kravet om politianmeldelse ved voldsepisoder på bosteder og betydningen af pædagogiske hensyn		28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldeligt overfald på retspsykiatrisk afdeling		24.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion		14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldsepisoder på plejehjem grundet tidligere praksis		14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold på botilbud grundet behandlingsmæssige hensyn		14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers reglen for politianmeldelse grundet hospitalsindlæggelse og operation		13.07.2018
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers anmeldelsesfrist efter voldeligt overfald og kæbebrud		12.07.2018
	Erstatningsnævnet · Pædagogmedhjælper nægtet offererstatning efter spark fra kursist grundet manglende politianmeldelse og manglende retsstridighed		19.11.2015

§ 11 Sagsgang, politiets vejledningspligt og adgangen til prøvelse

Politiets vejledningspligt er § 10's sikkerhedsventil. Efter [Offererstatningsloven § 10, stk. 5](#) vejleder politiet skadelidte om retten til erstatning efter loven. Indholdet er udfoldet i [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet](#):

Vejledning af forurettede mv., hvorefter politiet ved behandlingen af anmeldelser om straffelovsovertrædelser med personskaade bl.a. skal vejlede om muligheden for erstatning fra statskassen og oplyse, »at det i almindelighed er en betingelse for at få erstatning af statskassen, at der under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægges påstand om erstatning«. Vejledningen skal efter [Rigsadvokatmeddelelsens pkt. 2.1](#) gives ved anmeldelsen eller umiddelbart derefter og kan indledningsvis ske mundtligt – »navnlig ... hvor forurettede på grund af sin sindstilstand umiddelbart efter anmeldelsen skønnes at have behov for mundtlig vejledning«. Pligten er også forankret i [bekendtgørelse om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager § 1](#).

At vejledningspligten har reel betydning for § 10-praksis, ses i 2001-forarbejderne, der som dispensationstilfælde nævner ofre, der »ikke inden for det første døgn har foretaget politianmeldelse **eller rettet henvendelse til myndigheder eller andre, der kunne vejlede om kravet om politianmeldelse**«. Manglende vejledning er altså i sig selv et moment i dispensationsskønnet.

Ansøgningen. Efter [bekendtgørelse om Erstatningsnævnets behandling af ansøgninger § 1](#) skal ansøgning indgives via digital selvbetjening, og ansøgninger, der ikke gør det, afvises – dog med dispensationsadgang efter [§ 3](#), hvor det efter sagens karakter, beskaffenhed eller materialets omfang er hensigtsmæssigt at modtage ansøgningen på anden måde. Er der dispenseret, indleveres papiransøgningen til politiet i den politikreds, hvor anmeldelsen fandt sted, jf. [§ 4](#).

Sagsoplysningen sker i vidt omfang automatisk. Efter [§ 5](#) sender en modtaget digital ansøgning en autogenereret anmodning til politiet, der snarest indsender politirapporter, lægelige oplysninger og politiattest, dombogs- og retsbogsudskrift, tiltalefrafald/påtaleopgivelse samt eventuel erstatningsopgørelse. **Dette er praktisk afgørende i dispensationssager:** de politirapporter og -notitser, der bar dispensationerne i [15-520-07586](#) og [18-520-13554](#), kom til nævnet ad denne vej. Verserer straffesagen fortsat, orienterer politiet om status og indsender akterne, når sagen er afsluttet – dog kan sagen indsendes tidligere, »hvis forholdene taler for det«.

Nævnets afgørelse er den endelige administrative. Efter [Offererstatningsloven § 16](#) har nævnet den endelige administrative afgørelse. Der er dermed ingen klageadgang til en anden myndighed; prøvelse sker ved indbringelse for domstolene. Til gengæld er nævnets egen **genoptagelsesadgang** en central retssikkerhedsgaranti på netop dette område – hele bunken af pleje- og omsorgssager blev genoptaget og vendt af nævnet selv efter højesteretsdommen i 2018, jf. [13-520-00092](#) og [15-520-07656](#). Også i [14-520-04410](#) kom dispensationen i stand ved genoptagelse efter fremlæggelse af ny psykologfaglig dokumentation – hvilket i praksis gør genoptagelsesansøgning med supplerende lægelig dokumentation til det vigtigste værktøj efter et dispensationsafslag.

LOV

[Offererstatningsloven § 10, stk. 5](#)
[Offererstatningsloven § 11, stk. 6](#)
[Offererstatningsloven § 16](#)

PRAKSIS	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 24-timers fristen for politianmeldelse efter konstatering af alvorlig øjenskaade	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Genoptagelse af erstatningssag for voldsoffer på døgninstitution efter ændret praksis	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Erstatning til pædagog efter voldsepisode på botilbud trods manglende politianmeldelse	28.07.2020
	Erstatningsnævnet · Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion	14.07.2018

Sammenhæng med domstolspraksis: Højesterets strenge hovedregel og de to korrektioner

Højesteret fastlagde den strenge hovedregel. [Sag 145/2016](#), afgjort den 3. maj 2017, angår netop afvisning af erstatning fra staten på grund af for sen politianmeldelse under standarden »uden unødigt ophold« og henviser til både [§ 10, stk. 1](#), [§ 10, stk. 2](#) (dispensationsbestemmelsen i dens dagældende placering) og [§ 1](#). Dommen viser, at anmeldelseskravet ikke er en ordensforskrift: Højesteret opretholdt afvisningen, selv om sagen angik en seksualforbrydelse. Fordi sagen blev afgjort efter den **dagældende** »uden unødigt ophold«-standard, er den samtidig en påmindelse om, hvor markant retsstillingen siden er flyttet – de to lovændringer i 2018 og 2023 har hver især taget en hel sagstype ud af den hovedregel, dommen håndhæver. I dag ville en tilsvarende sag om voldtægt, incest eller seksuelt misbrug af børn slet ikke møde et anmeldelseskrav, jf. [§ 10, stk. 2](#).

Højesterets dom af 4. september 2018 er den anden korrektion. Den foreligger ikke i denne oversigts søgeresultater, men dens indhold kan aflæses direkte af nævnets egne afgørelser, der refererer den som grundlag for praksisændringen – se navnlig [14-520-05277](#) (»den praksis, der er fastlagt efter Højesterets dom af 4. september 2018«), [18-520-00393](#) (»Højesterets praksisændring fra 2018«) og [15-520-07284](#), hvor nævnet beskriver sin egen tidligere praksis som »nu underkendt«. Dommen er dermed skoleeksemplet på, at domstolene korrigerer nævnets linje – og at nævnet loyalt genoptager sagerne.

Højesterets øvrige offererstatningspraksis rammer nabospørgsmål og bør ikke forveksles med [§ 10](#):

Afgørelse	Spørgsmål	Betydning for § 10
Sag 145/2016	For sen politianmeldelse (§ 10, stk. 1 og 2)	Direkte – den strenge hovedregel
Sag 298/2016	Vold begået af utilregnelig person; forældelse (§§ 1 , 6 og 13)	Indirekte – utilregnelighed hos skadevolder er ofte netop begrundelsen for at undlade anmeldelse i institutionssagerne
BS-30936/2020-HJR	2-årsfristen i § 13, stk. 3 , ved løbende tabt arbejdsfortjeneste	Ingen – anden frist, se afgrænsningen

Regressporet bekræfter medvirkenspligtens rationale. Nævnets begrundelse for medvirkenspligten i [14-520-04906](#) – at staten efter [§ 17](#) indtræder i skadelidtes krav og derfor må kunne finde skadevolderen – er ikke en teoretisk konstruktion. Landsretterne håndhæver regreskravene konsekvent. I [BS-2774/2024-VLR](#) gjorde Civilstyrelsen regres mod en skadevolder, der var **14 år** på gerningstidspunktet, for godtgørelse Erstatningsnævnet havde tilkendt; Vestre Landsret afviste både forældelse og lempelse efter [erstatningsansvarsloven § 24 a](#). Tilsvarende i [BS-49811/2023-OLR](#), hvor Østre Landsret stadfæstede regreskravet for en voldsepisode fra 2007 og bemærkede, at »den tid, der er gået fra voldsepisoden i 2007 til den endelige behandling af erstatningskravet, ikke kan føre til et andet resultat«. Når nævnet afviser en ansøger, der ikke vil identificere sin skadevolder, er det altså ikke formalisme: det er den økonomiske forudsætning for hele ordningen, der forsvinder.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 24a](#)[Offererstatningsloven § 10, stk. 1, 2](#)[Offererstatningsloven § 13, stk. 3](#)[Offererstatningsloven § 17, stk. 1](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets afgørelse om 2-års fristen i offererstatningsloven ved løbende tabt arbejdsfortjeneste	07.06.2021
Højesteret · Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	19.10.2017
Højesteret · Afvisning af erstatning fra staten grundet for sen politianmeldelse (uden unødigt ophold)	03.05.2017
Landsretten · Landsret stadfæster regreskrav mod skadevolder for godtgørelse efter voldshændelse i 2017	28.04.2025
Landsretten · Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	25.10.2024
Erstatningsnævnet · Erstatning til pædagogmedhjælper for rygskaade opstået under afværgelse af overfald på botilbud	12.11.2020
Erstatningsnævnet · Dispensation fra krav om politianmeldelse efter voldsepisode på døgninstitution	28.07.2020
Erstatningsnævnet · Kravet om politianmeldelse ved voldsepisoder på bosteder og betydningen af pædagogiske hensyn	28.07.2020
Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til voldsoffer grundet manglende medvirken til politiets efterforskning	19.11.2015

§ 13 Sammenfatning og afgrænsning over for lovens øvrige frister

Sammenfattende kan Erstatningsnævnets § 10-praksis reduceres til ét spørgsmål: *hvorfor kom anmeldelsen for sent?* Er svaret, at ansøgeren var **ude af stand** til at anmelde (indlæggelse, operation, akut belastningsreaktion), at forsinkelsen skyldes **andre** (politiets ressourcer, en konkret aftale med arbejdsgiveren), at ansøgeren var i en **undskyldelig vildfarelse** om skadens alvor og reagerede straks ved dens ophør, eller at straffesagen alligevel endte med **fældende dom eller tiltalefrafald**, så dispenserer nævnet. Er svaret derimod, at ansøgeren blot ikke fik det gjort – eller var bange uden dokumenteret handicappende tilstand, eller troede fejlagtigt at anmeldelse var overflødig – så afviser nævnet, i hvert fald når fristoverskridelsen har kostet politiet muligheden for at oplyse sagen.

To sagstyper er i dag helt løftet ud af skønnet: seksualforbrydelserne ved § 10, stk. 2 (siden 1. april 2018) og pleje- og omsorgssagerne ved § 10, stk. 3 (siden 1. juli 2024). Sidstnævnte er samtidig en påmindelse om, at nævnspraksis kan blive til lov: lovgiver kodificerede udtrykkeligt **Erstatningsnævnets egen dispensationspraksis**, ligesom 2011-loven skrev nævnets 24-timers norm ind i lovteksten – blot forlænget til 72 timer.

Endelig lever medvirkenspligten et selvstændigt liv i § 10, uden støtte i bestemmelsens ordlyd, båret af statens regresadgang efter § 17 og forankret helt tilbage i betænkning nr. 751/1975.

Afgrænsning. Denne oversigt behandler alene det processuelle anmeldelsesspor:

- Den **materielle** vurdering af, om skaden er forvoldt ved en straffelovsovertrædelse (§ 1) og subsidiaritet (§ 7) hører under **voldsoffer-erstatning**. Grænsen er praktisk vigtig, jf. 15-520-06684, hvor nævnet afgjorde sagen på § 1 og derfor slet ikke tog stilling til dispensation efter § 10.
- Fristen for at fremsætte **selve erstatningskravet** over for nævnet (§ 13 og § 11 c) samt forbeholdskravet under straffesagen hører under **erstatningsnaevnet-frister-krav-genoptagelse**. Bemærk den skarpe sontring: § 10 angår fristen for at anmelde **forbrydelsen til politiet**, mens § 13, stk. 1 angår 2-årsfristen for at indgive **ansøgning til nævnet**. De to frister har hver deres dispensationsstandard – § 10, stk. 4, kræver, at »forholdene taler for det«, mens § 13 kræver »særlige grunde«. Se f.eks. 21-520-10043, hvor nævnet fastslog, at 2-årsfristen efter § 13, stk. 2 regnes fra **ankefristens** udløb og ikke fra domsafsigelsen.
-

Medvirken og **accept af risiko** som materiel nedsættelsesgrund efter § 6 a hører under **accept-af-risiko-bandemiljøe-offererstatning** – den skal holdes adskilt fra den **processuelle** medvirken i § 10, som fører til fuldt afslag og ikke til nedsættelse.

LOV

[Offererstatningsloven § 1](#)[Offererstatningsloven § 10, stk. 2, 3, 4](#)[Offererstatningsloven § 13, stk. 1, 2](#)[Offererstatningsloven § 17, stk. 1](#)

PRAKSIS

Erstatningsnævnet · Fastlæggelse af starttidspunkt for toårsfristen ved ansøgning om offererstatning efter straffedom 17.08.2022

Erstatningsnævnet · Afslag på erstatning til pædagogisk personale efter hændelse med 11-årig beboer 24.07.2018

REFERENCE **Lovgrundlag**

3 paragraffer

[Offererstatningsloven § 10](#)

stk. 1, 2, 3, 4

[Offererstatningsloven § 16](#)[Offererstatningsloven § 17](#)

stk. 1

MATERIALE **Citerede afgørelser**

34 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

3

07.06.2021	Højesterets afgørelse om 2-års fristen i offererstatningsloven ved løbende tabt arbejdsfortjeneste	bs-30936-2020-hjr
19.10.2017	Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	298-2016
03.05.2017	Afvisning af erstatning fra staten grundet for sen politianmeldelse (uden unødigt ophold)	145-2016

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

2

28.04.2025	Landsret stadfæster regreskrav mod skadevolder for godtgørelse efter voldshændelse i 2017	10292-12092
25.10.2024	Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	8324-9833

ERSTATNINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

29

10.10.2023	Afslag på erstatning efter skudoverfald som følge af manglende medvirken til efterforskning	21-520-10252
17.08.2022	Afslag på offererstatning efter vold i nære relationer grundet overskridelse af anmeldelsesfrist	20-520-07127
17.08.2022	Fastlæggelse af starttidspunkt for toårsfristen ved ansøgning om offererstatning efter straffedom	21-520-10043
29.09.2021	Afslag på offererstatning grundet manglende medvirken til politiets efterforskning	18-520-02036

12.11.2020	Erstatning til pædagogmedhjælper for rygskaade opstået under afværgelse af overfald på botilbud	18-520-00393
12.11.2020	Afslag på offererstatning efter tilbagetrækning af voldsanmeldelse	19-520-03803
28.07.2020	Dispensation fra 24-timers fristen for politianmeldelse efter konstatering af alvorlig øjenskade	18-520-13554
28.07.2020	Afslag på offererstatning grundet manglende vilje til at udtale sig til politiet om egne knivlæsioner	16-520-09927
28.07.2020	Genoptagelse af erstatningssag for voldsoffer på døgninstitution efter ændret praksis	13-520-00092
28.07.2020	Erstatningsnævnets ændrede praksis sikrer godtgørelse til pædagogisk ansat trods manglende anmeldelse	16-520-09420
28.07.2020	Erstatning til pædagog efter voldsepisode på botilbud trods manglende politianmeldelse	15-520-07656
28.07.2020	Kravet om politianmeldelse ved voldsepisoder på bosteder og betydningen af pædagogiske hensyn	15-520-07284
28.07.2020	Dispensation fra krav om politianmeldelse efter voldsepisode på døgninstitution	14-520-05277
24.07.2018	Afslag på erstatning til pædagogisk personale efter hændelse med 11-årig beboer	15-520-06684
24.07.2018	Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold mod støttepædagog efter tiltalefrafald	15-520-06290
24.07.2018	Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldeligt overfald på retspsykiatrisk afdeling	14-520-06097
24.07.2018	Afslag på offererstatning til ansat på institution grundet overskredet anmeldelsesfrist og manglende bevis for strafbart forhold	14-520-05719
24.07.2018	Dispensation fra politianmeldelse og vurdering af årsagssammenhæng ved pædagoes tilskadecomst	14-520-05668
14.07.2018	Dispensation fra 72-timers fristen for politianmeldelse ved voldtægt grundet akut belastningsreaktion	14-520-04410
14.07.2018	Dispensation fra krav om politianmeldelse ved vold på botilbud grundet behandlingsmæssige hensyn	15-520-07852
14.07.2018	Dispensation fra krav om politianmeldelse ved voldsepisoder på plejehjem grundet tidligere praksis	15-520-08685
13.07.2018	Erstatning til SOSU-hjælper efter voldsepisode trods manglende rettidig politianmeldelse	14-520-04800
13.07.2018	Dispensation fra 72-timers reglen for politianmeldelse grundet hospitalsindlæggelse og operation	16-520-09230
12.07.2018	Dispensation fra 72-timers anmeldelsesfrist efter voldeligt overfald og kæbebrud	15-520-07586
12.07.2018	Dispensation fra 72-timers frist for politianmeldelse efter trusler mod socialpædagog	15-520-08282

06.01.2016	Afslag på erstatning efter voldeligt overfald som følge af manglende medvirken til politiets efterforskning	14-520-03749
19.11.2015	Pædagogmedhjælper nægtet offererstatning efter spark fra kursist grundet manglende politianmeldelse og manglende retsstridighed	13-520-02935
19.11.2015	Afslag på erstatning til voldsoffer grundet manglende medvirken til politiets efterforskning	14-520-04906
30.04.2015	Afslag på offererstatning som følge af manglende medvirken til politiets efterforskning	